

Sygn. akt III AUa 437/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Hejwowska
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Teresa Czekaj (spr.)
Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Goluch-Nikanowicz	

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2013 r. w Lublinie

sprawy S. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy S. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 5 marca 2013 r. sygn. akt VII U 3741/12

oddala apelację.

III AUa 437/13

UZASADNIENIE

Decyzją, z dnia 24 sierpnia 2012 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił S. L. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). W uzasadnieniu podano, że na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca \ nie udowodnił co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych

lub w szczególnym charakterze.

W odwołaniu od tej decyzji S. L. wniósł o ustalenie, że przez ponad 15 lat wykonywał prace w warunkach szczególnych i przyznanie z tego tytułu prawa do emerytury w obniżonym wieku. Wskazywał, iż pracował w takich warunkach w

Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. na stanowisku kierowcy ciągnika, w Kombinacie Budownictwa (...) w B. oraz w Fabryce (...) w Ż. na stanowisku posadzkacza. Obecnie nie jest on w stanie wskazać, czy i gdzie przechowywane są akta osobowe z tamtych okresów.

W związku z przedstawieniem przez wnioskodawcę nowych dokumentów Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał w dniu 8 października 2012 roku decyzję odmawiającą wnioskodawcy prawa do emerytury.

Decyzją tą zmieniono jedynie okres składkowy wnioskodawcy, nie uwzględniono jednak nadal żadnego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca w dniu 8 listopada 2012 roku złożył odwołanie od tej decyzji, wskazując dodatkowo, iż w warunkach szczególnych pracował również w okresie od 9 sierpnia 1978 roku do 15 grudnia 1978 roku w (...) Spółce (...) J..

W odpowiedzi na powyższe odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie.

Sąd Okręgowy połączył sprawy z odwołania S. L. od decyzji z dnia 24 sierpnia 2012 roku i z dnia 4 października 2012 roku do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2013 roku Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołania od obu decyzji.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i ich ocenie prawnej:

S. L., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 9 lipca 2012 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku. Do wniosku dołączył dokumenty dotyczące zatrudnienia, pracy w gospodarstwie rolnym także świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 6 lipca 2012 roku

Po analizie złożonej dokumentacji organ rentowy ustalił, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymuje się łącznym okresem składkowym wynoszącym 20 lat i 17 dni, okresem nieskładkowym wynoszącym 10 miesięcy i 24 dni, a także okresem uzupełniającym z tytułu pracy na roli (łącznie 25 lat), organ rentowy nie uznał natomiast żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych.

W toku postępowania Sąd Okręgowy ustalił, iż S. L. w okresie od 27 lutego 1968 roku do 28 lutego 1970 roku pracował w gospodarstwie rolnym babci F. J..

W latach 1970 -1972 wnioskodawca był uczniem (...) Szkoły Budowlanej dla Pracujących w W., jednocześnie w okresie od dnia 22 września 1970 roku do 16 marca 1974 roku był zatrudniony w Kombinacie Budownictwa (...) w B. na stanowisku posadzkacza.

Następnie skarżący podjął od dnia 14 października 1974 roku pracę w Przedsiębiorstwie Budowlano - Mieszkaniowym (...) - Zespole (...) w Ż.. Pracował tam do dnia 2 stycznia 1975 roku oraz ponownie od dnia 4 września 1975 roku do 4 grudnia 1977 roku. W obydwu okresach odwołujący pracował na stanowisku posadzkacza.

Od dnia 9 sierpnia 1978 roku do 15 grudnia 1978 roku S. L. pracował w (...) S.A. Kopalni (...) w J., również na stanowisku posadzkacza.

Od dnia 30 maja 1979 roku do dnia 30 listopada 1980 roku wnioskodawca był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w W., na stanowisku posadzkacza. Już w trakcie tego zatrudnienia skarżący, od dnia 15 kwietnia 1980 roku podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników jako rolnik. Ubezpieczenie to kontynuował do 31 grudnia 1988 roku.

Od 18 czerwca 1985 roku skarżący podjął zatrudnienie w Spółdzielni / Kółek Rolniczych w P., początkowo na okres próbny, następnie na czas: nieoznaczony, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierowcy ciągnika. Był on tam zatrudniony do 8 sierpnia 1998 roku, przez cały czas na stanowisku kierowcy ciągnika. Do jego obowiązków należało wówczas wyłącznie kierowanie ciągnikiem, wykonywał wszelkie prace polowe opryski, koszenie, orkę,

kopanie ziemniaków, zimą woził wapno, uczestniczył w odśnieżaniu, rozsypywał piach na drogi. W sytuacji, gdy popsuł się ciągnik kierowca odstawiał go do warsztatu.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o wskazane dowody z dokumentów oraz zeznań świadków M. S. i J. Ż., a także wnioskodawcy S. L. uznając je za spójne, wzajemnie się uzupełniającej tym samym zasługujące na przymiot wiarygodności.

Przystępując do oceny dowodów osobowych, Sąd Okręgowy stwierdził, że przesłuchani w sprawie świadkowie pracowali razem z wnioskodawcą w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. na równorzędnych stanowiskach. Świadek M. S. pracował ze skarżącym około roku, ale J. Ż. współpracował z nim przez cały czas zatrudnienia wnioskodawcy w (...). Mieli więc oni możliwość obserwacji wnioskodawcy w pracy i orientowali się w wykonywanych przez niego obowiązkach. Sąd Okręgowy uznał, że zeznania świadków są w tym zakresie logiczne i spójne, korelują z zeznaniami skarżącego i zgromadzonymi w aktach dokumentami.

Powyższa ocena dotyczy również zeznań samego wnioskodawcy, skoro były one zgodne z wiarygodnymi zeznaniami świadków. Treść jego zeznań znalazła potwierdzenie nie tylko w zeznaniach świadków, ale również w dowodach z dokumentów. Brak jest jakichkolwiek podstaw do kwestionowania jego zeznań, wobec czego Sąd Okręgowy uznał je za w pełni wiarygodne.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został ustalony przez Sąd Okręgowy również w oparciu o przytoczone dowody z dokumentów zawarte w aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych z kolejnych miejsc pracy S. L..

W świetle tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że odwołania S. L. nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227, ze zm.),

mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura

po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura, taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy, w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Sąd Okręgowy przytoczył także treść art. 32 ust 2 i 4 ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z § 2 ust 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W toku postępowania Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace w warunkach szczególnych będąc zatrudnionym w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. na stanowisku kierowcy ciągnika. Były to bowiem prace wymienione w cytowanym rozporządzeniu Rady Ministrów, w wykazie A, dziale VIII „W transporcie i łączności poz. 4 „prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych”.

Za okresy wykonywania pracy w warunkach szczególnych Sąd Okręgowy nie uznał żadnego z okresów zatrudnienia na stanowisku posadzkarza. Praca taka nie została bowiem wymieniona w cyt. Rozporządzeniu Rady Ministrów. Wnioskodawca nie udowodnił natomiast w żaden sposób, że w tych spornych okresach wykonywał prace cykliniarza, wymienione w rozporządzeniu, wykazie A, dziale V, poz. 8) w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy stwierdził, że nie kwestionuje, iż na zajmowanych stanowiskach skarżący wykonywał również pracę cykliniarza, lakierował parkiety, jednakże nie udowodnił, iż praca taka była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy. Ustawodawca zdecydował się zaliczyć stanowiska związane z cyklinowaniem podłóg, jednakże nie zaliczył innych prac związanych z układaniem czy wylewaniem posadzek, a stanowisko „posadzkarza” jakie zajmował skarżący sugeruje, iż do jego obowiązków należały różne czynności związane z wylewaniem, układaniem i wykańczaniem posadzek.

Zdaniem Sądu Okręgowego na uwagę zasługuje fakt, że żaden z pracodawców zatrudniających S. L. na stanowisku posadzkarza nie zdecydował się na wystawienie mu świadectwa pracy warunkach szczególnych, a wnioskodawca w żaden sposób w postępowaniu nie wykazał, że w okresach:

- od 22 września 1970 roku do 16 marca 1974 roku
- od 14 października 1974 roku do 2 stycznia 1975 roku
- od 4 września 1975 roku do 4 grudnia 1977 roku
- od 9 sierpnia 1978 roku do 15 grudnia 1978 roku
- od 30 maja 1979 roku do 30 listopada 1980 roku wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Bezspornym jest, że skarżący nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, ukończył 60 lat, ma rozwiązany stosunek pracy i na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymował się, co najmniej 25-letnim stażem pracy. Jednakże w toku procesu nie wykazał, że przepracował 15 lat na stanowisku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. O ile okres zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku kierowcy ciągnika, wynoszący jak ustalono 12 lat, 2 miesiące i 29 dni (po odliczeniu okresów zwolnień lekarskich), jest w ocenie Sądu okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych, to już praca na stanowisku posadzkarza w (...) S.A. KWK (...) J., w Kombinacie Budownictwa (...) w B., Przedsiębiorstwie Budowlano - Mieszkaniowym (...) - Zespole (...) w Ż. (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w W. takimi okresami, ze wskazanych wyżej względów, nie są.

S. L. nie spełnił zatem wymogów do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku, toteż jego odwołanie podlegało oddaleniu.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku na podstawie art.

477⁽⁽¹⁴⁾⁾ § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniósł S. L. wnosząc o jego zmianę. Podniósł, że pracując na stanowisku posadzkarz układał parkiety, mozaiki, przyklejając je do podłoża, cyklinował, lakierował kaponem i lakierował lakierem chemoutwardzalnym. Podkreślił, że przy cyklinowaniu pracował od rana do wieczora. Przy cyklinowaniu panowało duże zapylenie, doznał też zatrucia klejem i lakierami. W Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) wylewał i szlifował lastryka i cyklinował też parkiety.

Podkreślił, że od 8 września 1983 roku do 22 maja 1984 roku pracował w Cukrowni (...) na pakowni, a potem jako posadzkarz. Wykonywał szalowanie zbrojenia i betonowanie fundamentów i stropów.

Podkreślił także, że choruje i został bez środków do życia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja S. L. nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe, przesłuchał świadków zgłoszonych przez wnioskodawcę, zapoznał się z dokumentacją, w tym zawartą w aktach osobowych i dokonał prawidłowych ustaleń wydając trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie.

Sąd Apelacyjny akceptuje ustalenia faktyczne jak i ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji, a więc nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 roku, II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60, z dnia 18 lipca 2002 roku, IV CKN 1244/00, Lex 55521).

Wobec ustalenia przez Sąd Okręgowy, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako kierowca ciągnika w okresie od 18 czerwca 1985 roku do 8 lipca 1998 roku Sąd Apelacyjny tego nie kwestionuje. Stwierdza jedynie, że okres tej pracy wynosi 13 lat, 1 miesiąc i 21 dni, nie podziela bowiem poglądu Sądu Okręgowego, że do okresu pracy w warunkach szczególnych nie zalicza się okresów niewykonywania pracy z powodu zwolnień lekarskich. W sprawie niniejszej nie znajduje bowiem zastosowania przepis art. 32 ust 1a ustawy o emeryturach i rentach, obowiązujący dopiero od dnia 1 lipca 2004 roku. Przepis ten wprowadził ograniczenia przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze polegające na tym, że nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Art. 184 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS odsyła do art. 32 tej ustawy w zakresie wieku emerytalnego, więc art. 32 ust 1a nie ma zastosowania do ubezpieczonych ubiegających się o wcześniejszą emeryturę na podstawie przepisu przejściowego jakim jest art. 184.

Odnosząc się do pozostałych okresów pracy, które wnioskodawca wskazywał jako pracę w warunkach szczególnych, Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje ustalenia Sądu Okręgowego i ocenę, że prac tych nie można zaliczyć do prac w warunkach szczególnych.

Oceny tej Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o dokumenty złożone przez wnioskodawcę, jego zeznania oraz akta osobowe.

Dowody te nie potwierdziły, by wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Z akt osobowych wnioskodawcy wynika, że w Kombinacie Budownictwa Mieszkaniowego (...) w Ż., Kopalni (...), (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w W. oraz (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) wykonywał prace posadzkarza. Zeznał, że jego praca polegała głównie na układaniu parkietów, mozaiki, cyklinowaniu i lakierowaniu parkietu. Wykonywał także lastriko w łazienkach, klatkach schodowych, sklepach, szlifował lastriko na sucho i mokro.

W kopalni robił posadzki, kładł podłogi, przeważnie jednak rozciągał lentex, wykładzinę, płytki PCV. Wcześniej skuwał wylewki i robił nowe.

Z wszystkich w/w prac jedynie cyklinowanie i lakierowanie można zaliczyć do prac w warunkach szczególnych, gdyż zostały wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, ale musiałyby być te prace wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku (art. 2 ust 1 rozporządzenia).

Jak wynika z zeznań wnioskodawcy, cyklinowanie i lakierowanie stanowiły tylko część prac wykonywanych w ramach obowiązków posadzkarskich.

Wnioskodawca, poza swoimi zeznaniami, nie zaoferował żadnych dowodów na potwierdzenie, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności w zakresie cyklinowania i lakierowania. Przypomnieć trzeba, że art. 6 KC stanowi, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Należy także wskazać na treść art. 232 § 1 zd. 1 KPC, zgodnie z którą strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 KPC), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 KPC) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996 roku, I CKN 45/96, OSNC 1997/5-6/76, z dnia 11 lipca 2001 roku, V CKN 406/00, Lex 52321).

W świetle zeznań wnioskodawcy, wbrew twierdzeniom zawartym w apelacji brak było podstaw do uznania, że S. L. wykonywał pracę posadzkarza polegającą jedynie na cyklinowaniu i lakierowaniu parkietów. Wykonywał też inne prace, nie zaliczane do pracy w warunkach szczególnych i nie wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Podkreślić należy, że prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym stanowi odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 12 kwietnia 2013 roku III UK 102/12 stwierdził, że przepisy regulujące prawo do emerytury w obniżonym wieku „należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo”. Przepisy prawa materialnego określające rodzaje i warunki zaliczania okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla celów nabycia uprawnień emerytalnych w obniżonym wieku mają charakter wyjątkowy i ściśle bezwzględnie obowiązujący.

Wnioskodawca w postępowaniu przed Sądem Okręgowym nie wykazał, aby wykonywał prace wymienione w wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Nie jest bowiem możliwe w ramach pełnego wymiaru czasu pracy łączenie prac wymienionych w rozporządzeniu i prac tam nieuwzględnionych.

Podnoszona przez wnioskodawcę w apelacji jego trudna sytuacja materialna nie ma znaczenia przy ustalaniu uprawnień do emerytury.

Wnioskodawca w apelacji wskazał, że w okresie od 8 września 1983 roku do 22 maja 1984 roku pracował w Cukrowni (...) na pakowni, a potem jako posadzkarz wykonujący szalowanie, zbrojenie i betonowanie fundamentów i stropów.

Prace zbrojarza i betoniarza są wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, ale gdyby nawet przyjąć, że wykonywał je stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to okres 8 miesięcy i 14 dni nie spowoduje, że wnioskodawca spełni warunek 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Skoro wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych nie może nabyć uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 KPC orzekł jak w sentencji wyroku.